

ELENA

HOLÉCZYOVÁ

RUDOLF

MošKO

KAROL

ONDREIČKA

ANTON

ŠTUBŇA

STRETNUTIE

S

UMENÍM

STRETNUTIE S UMENÍM

Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne realizovalo v roku 2021 viaceré edukačné aktivity v rámci projektu Návraty k tradíciám a osobnostiam. V septembri a decembri sa uskutočnili štyri podujatia s názvom Stretnutie s umením. Naším cieľom bolo pripomenúť si život a dielo štyroch osobností vizuálneho umenia, pôsobiacich v Trenčianskom kraji. Lektorka Ela Porubánová pripravila na každé zo stretnutí zaujímavé prezentácie o tvorbe umelcov, ktorých osudy presiahli hranice nášho kraja a ktorí rozhodujúcim spôsobom určovali charakter umeleckého diania na Slovensku. Účastníci stretnutí mali možnosť spoznať tvorbu textilnej výtvarníčky a umeleckej čipkárky Eleny Holéczyovej, maliara Rudolfa Mošku, maliara, grafika, ilustrátora a pedagóga Karola Ondreičku a fotografa Antona Štubňu a inšpirovať sa. Pod vedením lektorov, aktívnych umelcov (textilná výtvarníčka Milada Ždrnja, maliar a pedagóg Jozef Švikruha, maliar a grafik Jozef Vydernák a fotograf Jan Tluka) vytvorili diela, ktoré prezentujeme v tomto katalógu. Prostredníctvom neho chceme propagovať nielen umelcov, ktorých výročia sme si v roku 2021 pripomenuli, ale prezentovať aj tvorbu talentovaných autorov, ktorí sa umeleckej tvorbe venujú v rámci svojej záujmovej umeleckej činnosti. Veríme, že tieto „stretnutia“ s umením ich budú inšpirovať a prostredníctvom svojich diel budú v týchto nepredvídateľných časoch prinášať lásku k umeniu a radosť z tvorby aj ďalším.

Ďakujeme spoluorganizátorom podujatia: Galérii M. A. Bazovského v Trenčíne a Základnej umeleckej škole K. Pádivého v Trenčíne.

Janka Masárová

Hlavný partner:

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

PRAMENE POZNANIA A INŠPIRÁCIA ĽUDOVOU TVORBOU U TEXTILNEJ VÝTVARNÍČKY A UMELECKEJ ČIPKÁRKY

▶ ELENY HOLÉCZYOVEJ

Elena HOLÉCZYOVÁ, rod. Hollá, sa narodila 23. januára 1906 v Moravskom Lieskovom v národopisne veľmi zaujímavom ľudovom prostredí, čo zužitkovala vo svojej umeleckej tvorbe. Študovala na Umeleckopriemyselnej škole v Prahe vyšívanie (profesorka Krautová). Zomrela 5. decembra 1983 v Prahe. Urna s jej pozostatkami je uložená na cintoríne v Moravskom Lieskovom.

Krása domácich ľudových výšiviek a krojov, charakteristických architektonickou prísnosťou skladby, Holéczyovú očarúvala už od detstva a podmanila si ju na celý život. Už v prvej polovici 20. storočia svojou umeleckou tvorbou pozdvihla úžitkové umenie na úroveň ostatných druhov výtvarného umenia. Tradičnú ľudovú čipku prepracovala do moderného chápania a tvaru. Ako textilná výtvarníčka venovala podstatnú časť svojho života tvorbe čipiek na motívy balád, ľudových zvykov, rozprávok a piesní. Nechýbajú ani motívy z prírody. Jej cit pre striedmu farebnosť, materiál, tvar a dekoratívnosť priam nadchýna a udivuje.

Okrem časopiseckých článkov publikovala odborné knihy o slovenskej ľudovej výšivke a jej technológii v prácach Slovenské ľudové výšivky, Príspevky k technológii slovenskej ľudovej výšivky. Bola činná aj literárno-dramaticky. Napísala niekoľko rozhlasových hier, libretá pre film, ba pôsobila ako režisérka v Divadelnom súbore J. Chalupku. V roku 1966 jej bolo udelené vyznamenanie Za vynikajúcu prácu a v roku 1976 získala titul národná umelkyňa. Vplyv intelektuálneho prostredia slovenských národovcov, básnikov a spisovateľov, ktorý ju v rodičovskom dome obklopoval (otec bol spisovateľ Jozef Hollý), neskôr nadobudol konkrétnu podobu v bohatej kultúrnej, publicistickej, divadelnej a predovšetkým výtvarno-umeleckej činnosti autorky.

K Moravskému Lieskovému mala po celý život vrúcny vzťah, o čom svedčí jej vyznanie:

„Keď sa moja mama vydala za tatu, čerstvo zvoleného moravsko-lieskovského farára a keď sa dovezli zo Starej Turej na koči cez vršky do môjho rodiska Moravského Lieskového, kde ich čakali na začiatku dediny cirkevníci, vyobliekaní v sviatočnom rúchu, aby si privítali mladého kňaza a jeho ženu, mamu očarila nevídaná krása krojov. A toto čaro ju nikdy neopustilo. Vštepila ho aj do srdc svojich detí. Preto aj mne sa zdá moravsko-lieskovský sviatočný kroj najkrajší na Slovensku a vo svete.“

Ela Porubánová

► Emília Prekopová

▶ Danka Svetlíková

▶ Marianna Ambrušová

▶ Hana Gallová

▶ Ivan Zenka

► Katarína Flossman

▶ Ivana Kováčiková

▶ Hilda Lojdlová

TAJOMNÉ POSOLSTVÁ V KRAJINÁCH MALIARA

► RUDOLFA MOŠKU

Akademický maliar **Rudolf Moško** sa narodil 22. septembra 1926 v Dobrej pri Trenčíne. V rokoch 1945 – 1949 študoval na Oddelení kreslenia a maľovania pri Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave u prof. J. Mudrocha, G. Mallého a D. Millyho. Pôsobil ako učiteľ výtvarnej výchovy na Pedagogickom gymnáziu v Trenčíne. Od roku 1959 bol výtvarníkom v slobodnom povolání. Zomrel 3. mája 2019 vo veku 92 rokov. Svojou tvorbou ovplyvnil výtvarný život mnohých generácií nielen v Trenčíne.

Konštruktívna, monumentálne cenená krajina Rudolfa Moška podaná v príznačných, prevažne modrozelených farbách obrazov, sa stala po dlhé roky charakteristickou súčasťou jeho početných individuálnych aj spoločných výstav najmä v našich galériách a múzeách. Osobitou kapitolou Moškovej tvorby sú kresby, ktoré kontinuálne vznikali počas celej jeho tvorivej aktivity, ako prvý predobraz maliarskej kompozície, ako prvý kontakt s inšpiratívnym krajinárskym prostredím, ako nesmierne suverénny a premyslený záznam videného a precíteného. V kontexte jeho tvorivých aktivít nemožno obísť ani početné monumentálne realizácie v architektúre, ktoré vytvoril v rokoch 1960 – 1988 na území celého Slovenska. V bohatej materiálovej a technickej rôznorodosti (vitráže, sgrafitá, kovové a betónové objekty, reliéfy, štukolustrá, keramické a kamenné mozaiky) ich spája premyslená obsahová i výrazová skladba, ktorá sa vždy rozvíja v súzvuku s funkčnými, architektonicko-priestorovými a estetickými kritériami podmieňujúcimi vizuálne vyznenie diel.

Rudolf Moško svojím originálnym výtvarným prejavom ovplyvnil pohľad na slovenskú krajinu. Výtvarné i farebne kultivované diela Rudolfa Moška boli osobnou maliarskou výpoveďou o krajine domova i citlivými sondami do ľudského vnútra.

Rudolf Moško: „Robím to, čo chcem robiť. A to, čo chcem robiť, chcem robiť dobre. Čím má človek viac rokov, tým má menej času.“

Ela Porubánová

► Ivan Zenka

► Ivana Kováčiková

► Jaroslav Svetlík

► Katarína Flossman

► Laura Stropková

► Olga Belovická

► Marianna Ambrušová

Silvia Kútna ◀

► Miro Gregor

NA POMEDZÍ REALITY A FANTÁZIE

► KAROLA ONDREIČKU

Maliar, grafik, ilustrátor a pedagóg **Karol Ondreička** sa narodil 23. apríla 1944 v Čachticiach. Jeho dielo sa predčasne uzavrelo 11. novembra 2003 vo veku 59 rokov v Bratislave. Karol Ondreička patril k prvým a najvýznamnejším žiakom grafickej školy Albína Brunovského. Pre neho, podobne ako pre jeho učiteľa, bola nesmierne dôležitá precízna kresba, práca s detailom a predovšetkým pokora a úcta ku grafickým technikám. Na svojho učiteľa napokon nadviazal aj v pedagogickom poslaní, pretože od roku 1979 najskôr vyučoval na VŠVU na Oddelení ilustrácie a knižnej tvorby a neskôr, od roku 1992 až pokiaľ mu to zdravie dovolilo, na Katedre výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, na Katedre výtvarnej výchovy sa stal členom i predsedom habilitačných komisií. Počas svojho života ilustroval okolo dvesto knižných titulov a vystavoval grafiku, ilustrácie, ex libris, maliarsku a známkovú tvorbu na viac ako stotridsiatich kolektívnych výstavách doma i v zahraničí. Za svoju tvorbu bol často oceňovaný na domácich i medzinárodných fórach.

Inšpiráciu čerpal zo svojho rodného kraja, kde práve poetická magičnosť tamojšej prírody sa stala trvalým a významným prvkom jeho výtvarného prejavu. Optimistické videnie sveta, záujem o človeka a jeho mikrosvet i vizuálny rozprávačský talent preniesol Karol Ondreička aj do svojich diel, pričom ho tieto skúsenosti naplňali „osobnou radosťou z tvorby“. Vždy ho zaujímali osobné a konkrétne ľudské osudy. V rôznych časových prostrediach, rovinách, životných dejoch a úsekoch života, spomienkach, na pomedzí reality a sna, vždy hľadal predovšetkým živú bytosť a jej vnútorný, často tajomný svet.

Karol Ondreička vo svojej rozsiahlej, tri desaťročia sa rozvíjajúcej tvorbe plnej poézie a imaginácie zaznamenával mnohorozmerné metamorfózy života a hľadal harmonický obraz sveta v symbióze človeka s prí-

rodou. Na pomedzí reality a fantázie, v náznakoch, útržkoch, spomienkach i celých príbehoch nachádzal neprebádané dobrodružstvá poznania a objavoval nové skutočnosti a záhadné súvislosti ľudskej existencie.

Karol Ondreička: „Som nesmierne rád na svete a rád, že svoj malinký súkromný svet si môžem ešte dotvárať. Mám vždy krásny pocit, že môžem vytvoriť niečo, čo zaujme a obohatí iných. Zázračnosť tvorby je v tom, že človeka naozaj udrží nad vodou.“

Ela Porubánová

► Jozef Vydrnák

► Jaroslav Svetlík

Hana Gallová ◀

Marianna Ambrušová ◀

▶ Ivana Kováčiková

► O'ga Belovická

► Miro Gregor

Róbert Čudai ◀

Edita Škárová ◀

▶ ANTONA ŠTUBŇU

Anton Štubňa sa narodil v Prahe 6. mája 1934. Od roku 1940 žil v Trenčíne, kde aj na tamomšom gymnáziu v roku 1953 zmaturoval. V rokoch 1956 – 1969 bol prekladateľom v podniku Konštrukta v Trenčíne. V tom čase sa už začal venovať fotografovaniu. Od roku 1963 bol členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. V roku 1963 patril medzi zakladateľov fotografickej skupiny MÉTA, ktorá v Trenčíne vyvíja svoju aktivitu dodnes. V rokoch 1969 – 1984 pôsobil ako fotograf v slobodnom povolání. V rokoch 1965 – 1966 výtvarne spolupracoval na televíznych filmoch Dušana Hanáka, ilustroval knižné publikácie. Svoje fotografie publikoval od roku 1993 v časopisoch Československá fotografie, Revue fotografie, Fotografia – film – výtvarníctvo, Slovenské pohľady a v zahraničí Progresso Fotografico (Taliansko) a Good Photography (Veľká Británia). Realizoval aj viacero dekoratívnych stien z fotografických fotomontáží zatmelených do skla v interiéroch a fotografických trojrozmerných objektov v exteriéri. Potom sa vrátil do Konštrukty a tam pracoval až do odchodu do dôchodku. Zomrel náhle v Trenčíne 16. októbra 1996 vo veku 62 rokov.

Trenčiansky fotograf Anton Štubňa svojím dielom, na danú dobu novátorským, významne ovplyvnil vývoj čiernobielej fotografie 60. a 70. rokov na Slovensku. Jeho diela, ktoré boli viackrát ocenené nielen na Slovensku, ale najmä v zahraničí, sú zastúpené v zbierkach viacerých galérií a v súkromných zbierkach. Úspešne oboslal okolo šesťdesiat medzinárodných výstav. Jeho symbolická snímka s humanistickým zameraním pod názvom Ecce Homo, z roku 1962, mu vyniesla medzinárodné ocenenie. Vo fotografických cykloch Fasády vyhľadával na fasádach stien podobu ľudskej tváre. A práve pri tejto akejsi „najzákladnejšej metafore“ dochádza k presvedčeniu, že umenie musí provokovať k mysleniu. Štubňa zaujal predovšetkým fotografickou tvorbou s prevládajúcimi nefigura-

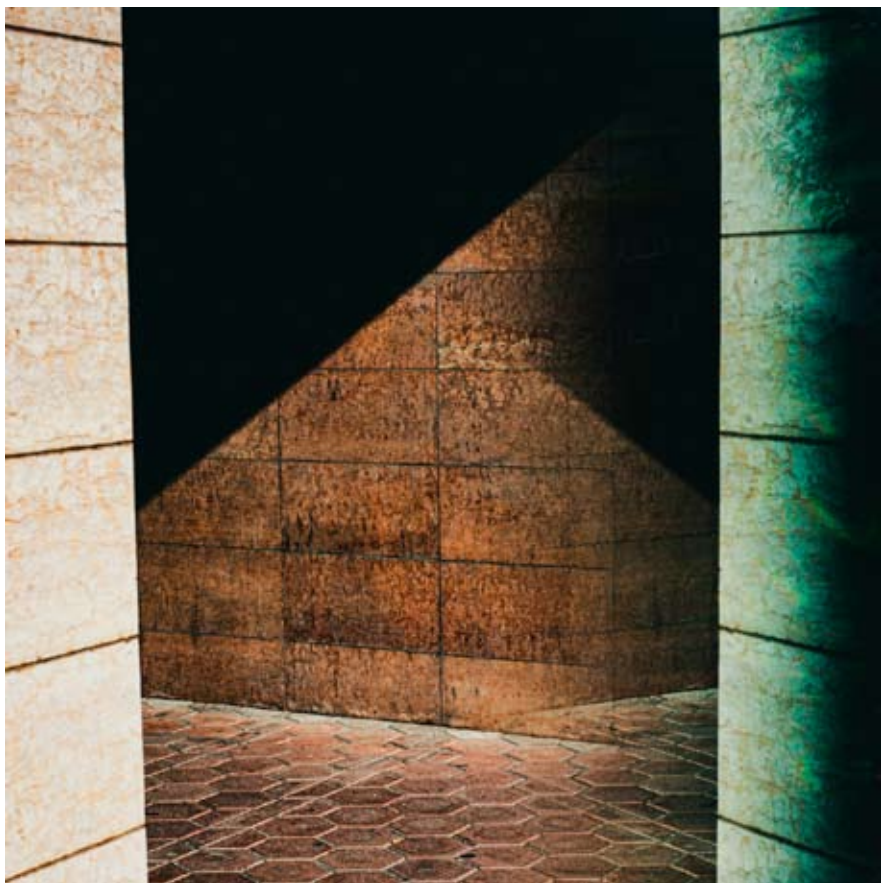
tívnymi, metaforickými objektmi, do ktorej vniesol osobitú a originálnu poetiku všedných a nepotrebných vecí. Počas svojej tvorivej umeleckej cesty Anton Šubňa vniesol do média fotografie odvážny a nový pohľad a ako sa v súčasnosti ukazuje, mimoriadne nadčasový a dodnes aktuálny.

Anton Šubňa: „Mám úprimný strach, že ľudská fantázia a predstavivosť degenerujú, preto svojimi snímkami asi viac ľudí rozčúlim ako uspokojím. Chcel by som robiť fotografickú poéziu, ale neviem presne, čo to je. Myslím si však, že fotografickú poéziu možno robiť aj bez toho, aby ju bolo potrebné definovať.“

Ela Porubánová

► Jan Tluka | *Bez názvu*

► Ján Mydliar | *Odraz s prizmou*

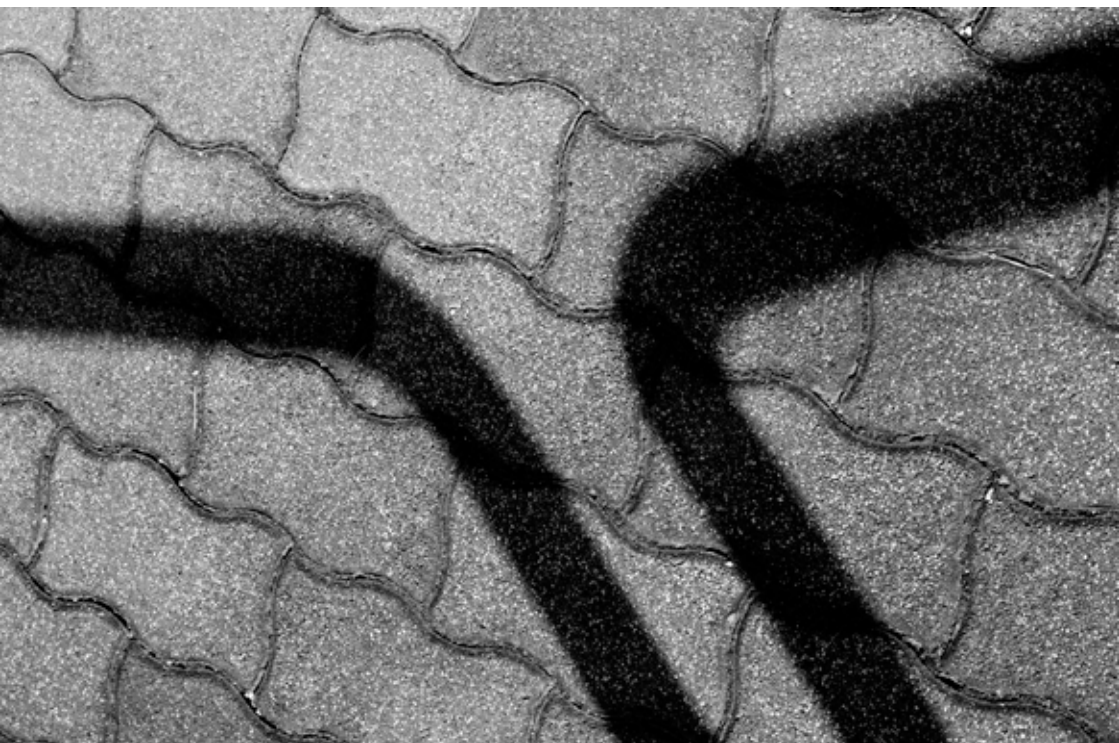

► Ján Mydliar | *Cigareta*

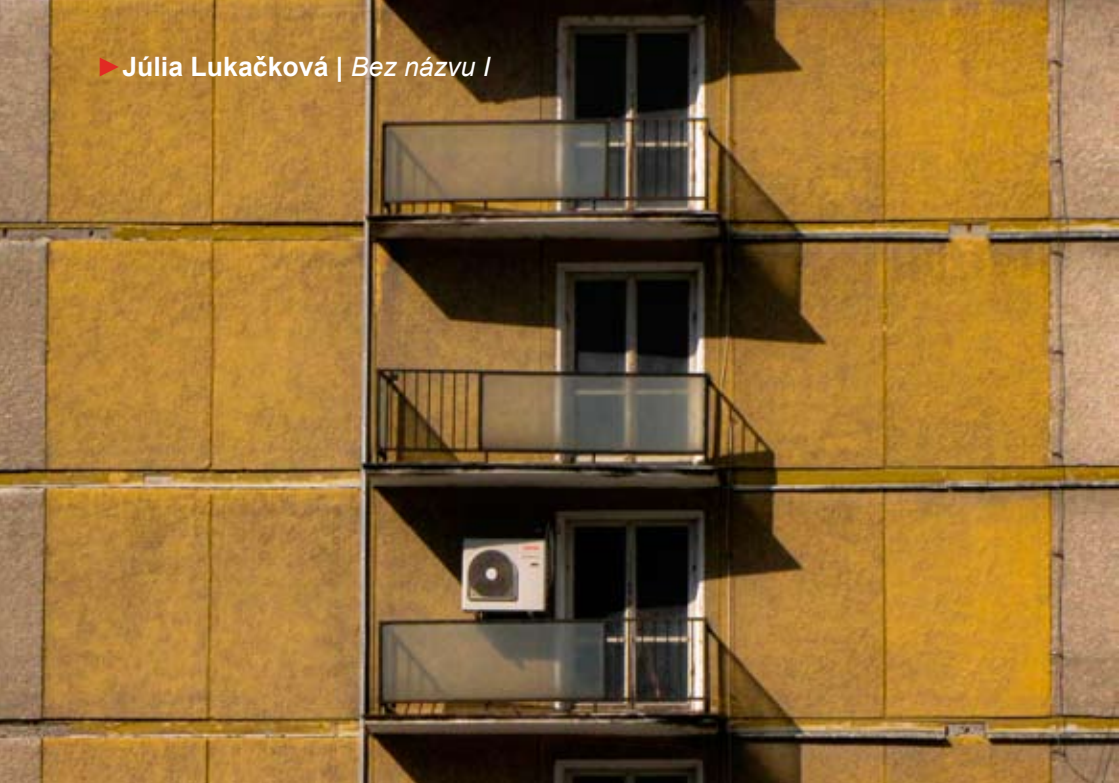

▶ Jiří Skřipský | *Tieňohra I*

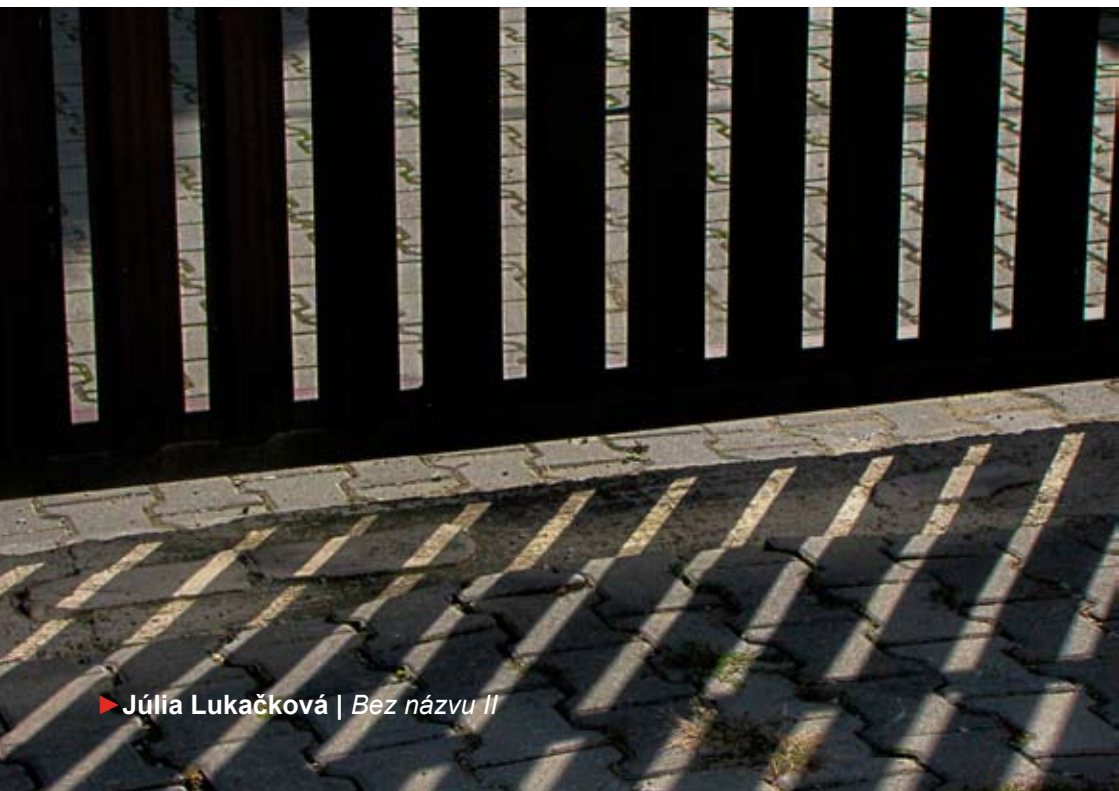
Jiří Skřipský | *Tieňohra II* ◀

► Júlia Lukačková | *Bez názvu I*

► Júlia Lukačková | *Bez názvu II*

► Kristína Jurzová | *Opustený byt*

Kristína Jurzová | *Huslový kľúč* ◀

▶ Petra Vasková | II

▶ Petra Vasková | IV

STRETNUTIE S UMENÍM

Katalóg diel z podujatí Stretnutie s umením realizovaným
v rámci projektu Návraty k tradíciám a osobnostiam

Vydalo: Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne

Zostavila: Janka Masárová

Texty: Ela Porubánová

Reprodukcie: Jiří Skřipický

Grafická úprava: Lukáš Kubičina

Tlač: Leoprint s.r.o. Trenčín

Náklad: 60 kusov, Rok vydania: 2021

ISBN: 978-80-7092-067-1